

מראי מקומות - מגילה

ד:

לא אפשר, ומאי עדיף האי מהאי. וביאר הריטב"א דהיכא דא"א לקיים תרוייהו, ס"ל לת"ק דשבח דכרכים עדיף, ולכן מקדימין העיירות להכרכים. ורבי ס"ל דשבח דעיירות עדיף, ולכן היכא דא"א לקיים שניהם, לא ידחו העיירות ממקומן, ועל דרך זה יש לפרש ג"כ מח' ר"י ורבנן.

ה. גזירה שמא יטלנה בידו ויעבירה ד' אמות ברה"ר והק' תוס', למה לא פי' משום שמא יוציא מרה"י לרה"ה, ות' דפעמים אין בו חיוב חטאת, כגון שלא היתה עקירה ראשונה לשם כך, וכו'. ועוד תי' דהרבה פעמים הי' מונח כבר ברה"ר [נמש"כ רש"י "ואפי' לן בשדה ומגילה בידו יש לגזור על הדבר", משמע ג"כ דרוצה ליישב על דרך זה, דנקט ד' אמות ברה"ר להרויח אף ציור זה]. וכ' רעק"א בסוכה (מג), דלכאו' מוכח מתוס' דס"ל דלא כשי' הרמב"ם (שבת פ"ב) דהעברת ד' אמות צריכה דוקא עקירה והנחה ברה"ה, אלא דאפי' אם עוקר ומניח בכרמלית חייב, וצריך רק שיעבור ד' אמות ברה"ה. אבל לבסוף דחה הרא"י מתוס', וכ' דאולי תוס' לעולם יכול לסבור כהרמב"ם, רק דכוונתם דבמונח בכרמלית ליכא חשש הוצאה, ולמעביר איכא חשש, דהיינו שיעמוד לפוש ויעביר אחר כך ד' אמות.

ו. מפני שעיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה כ' תוס' דגם הוא מסכים לטעם דרבה, אלא דהוסיף דכאן איכא עוד טעם אחר, ויש נפקותא, דמצד טעמא דרבה יש לקרות בבהמ"ק, משום דאין שבות במקדש. והק' הטורי אבן דהא לא אמרינן אין שבות במקדש בשבות דגבולין, דהיינו בשבות שאין לה שייכות לעבודת המקדש. עוד הק', דהא אמרי' דאסור ליטול לולב אף במקדש בשבת משום גזרה דרבה. וכ' הערוך לנר (סוכה מג. ד"ה והיינו טעמא) דהטעם דאין שבות במקדש הוא משום זריזות הכהנים, וא"כ יש להתיר לכהנים לקרות המגילה ולהוציא הכל ידי חובתן, ואין שייך לומר כן בלולב, דחל על כל א' מישראל. ואף דלא אמרי' ההיתר דאין שבות במקדש אלא לענייני עבודה, זהו משום דכיון דכהנים נצטוו בה, שייך בה זריזות טפי. וא"כ, י"ל דכיון דקיי"ל דעבודה נדחית מפני קריאת המגילה, א"כ שייך שפיר בה זריזות, ולכן הי' צריך ר' יוסף לטעם דעיניהם של עניים נשואות וכו'.

א. מיום הכניסה ליום הכניסה לא דחינן

ולא ביאר למה, וכ' התוס' הרא"ש דהוא משום דליכא ריח בזה, דטעם דמקדימין הוא משום שלא יהיו טרודים במקרא מגילה כדי שיהיו יכולים להספיק מים ומזון, אבל אם דחינן ליום הכניסה עדיין יהיו טרודים בקריאת התורה ולא יהיו יכולים להספיקם (וצ"ל דהבין דהחילוק בין טרודים בקרה"ת גרידא לבין קרה"ת וקריאת מגילה אינו גדול כ"כ בשביל לעשות תקנה עבור זה) וכעין סברא זו אי' ג"כ בשפת אמת. והמאירי פי' דכיון דאין דוחין מיום הכניסה ליום הכניסה דחל ב', לא חלקו בדין זה כדי שלא יתנו דבריהם לשיעורין, וא"כ לעולם אין דוחין מיום כניסה ליום כניסה.

ב. מפני שמספקין

פרש"י דשכר הוא להם בשביל שהן מספקין, הלכך הקלו להן שלא יהיו צריכים להטריח לחזור עוד פעם (ואף דלעיל פי' דתקנו כן כדי שיהיו פנויין, וכו', דמשמע דבלא"ה היו מתכנסין ביום פורים עצמו בלא"ה, י"ל דעכ"פ לא יהיו מוכרחין כולם לכנוס ביום פורים עצמו). אבל הרשב"א ביאר דמפני שמספקין וכו' היינו דכיון דביום הכניסה מתכנסים לספק מים ומזון לאחיהם שבכרכים, לכן הקלו להם לקרות המגילה אז כדי שלא יהיו צריכים להטריח ביום הפורים עצמו ללכת לעיירות הגדולות ביום הפורים, כדי שלא לבטלם מסעודתן. (ולדבריו לכאו' צע"ק למה במקום שאין מכניסין בב' וה' אין מקילין להם להכניס ביום הקודם, וגם אם חל פורים ביום הכניסה עצמו, למה אין מקילין להם לקרות יום קודם לזה, הרי קולא היא להם במה שאי"צ לבטל סעודתן, ולכאו' צ"ל דמשום ריח זה בלבד אין מקילין, ורק אם הם ג"כ יכנסו בלא"ה).

ג. בכל שנה ושנה, מה כל שנה ושנה

עיירות קודמות למוקפין, וכו'

כ' הפני יהושע דמשמע מפרש"י דס"ל דהך גזרה שאין קורין בשבת לא הי' בימי אנשי כנסת הגדולה, וא"כ צ"ל דהך דרשה דבכל שנה ושנה אינה אלא אסמכתא, דהא בזמן תקנת פורים היו קורין המגילה אף בשבת, וא"כ לא הי' שייך כלל כל הדרשה, ועיקר דרשת הקרא הוא כדאי' לקמן לענין אם קורין המגילה באדר ראשון או באדר שני.

ד. שאני הכא דלא אפשר

ולכאו' ק', הרי לא תי' הקו', דזיל הכא לא אפשר וזיל הכא